

OBSAH

1.	Úvod do návrhu elektrických strojů točivých	9
1.1.	Všeobecné zásady návrhu	9
1.2.	Jmenovité veličiny elektrických strojů	10
1.3.	Materiály pro výrobu elektrických strojů točivých	11
1.3.1.	Rozdělení	11
1.3.2.	Vodiče	11
1.3.3.	Magnetické materiály	12
1.3.4.	Izolační materiály	14
1.3.5.	Konstrukční materiály	14
1.3.6.	Označení materiálů ve výrobních podkladech	15
1.3.7.	Rozměrové tabulky vodičů pro vinutí	24
1.3.8.	Tabulky charakteristických vlastností používaných materiálů	24
1.3.9.	Kontrolní otázky	24
1.4.	Chlazení elektrických strojů	32
1.4.1.	Základní údaje	32
1.4.2.	Trvalé zatížení	32
1.4.3.	Krátkodobý chod	41
1.4.4.	Průběh oteplování a ochlazování	42
1.4.5.	Časový výkon	45
1.4.6.	Přerušovaný chod	47
1.4.7.	Přestup tepla materiálem, ve kterém nevznikají ztráty	48
1.4.8.	Náhradní tepelná vodivost	51
1.4.9.	Jednosměrné proudění v aktivním materiálu	52
1.4.10.	Dovolené oteplení	56
1.4.11.	Způsoby chlazení točivých strojů	57
1.4.12.	Návrh ventilátoru pro točivý stroj	59
1.4.13.	Kontrolní otázky	61
1.5.	Mechanický návrh elektrických strojů točivých	63
1.5.1.	Návrh hřídele	63
1.5.2.	Návrh ložiska	68
1.5.3.	Závěsná oka	70
1.5.4.	Mechanické namáhání klínů rotorových drážek	70
1.5.5.	Návrh bandáže pro rotorové vinutí	71

1.5.6.	Konstrukční vypracování elektrických strojů točivých	73
1.5.7.	Kontrolní otázky	74
2.	Vinutí elektrických strojů točivých	79
2.1.	Stejnoseměrná vinutí	79
2.1.1.	Základní pojmy	79
2.1.2.	Smyčkové (paralelní) vinutí	82
2.1.3.	Smyčkové vinutí s větším počtem lamel na drážku	86
2.1.4.	Vyrovnávací spojky	91
2.1.5.	Vlnové (sériové) vinutí	92
2.1.6.	Vlnové vinutí s několika lamelami na drážku	95
2.1.7.	Sériověparalelní vinutí	98
2.1.8.	Několikanásobné paralelní vinutí	102
2.1.9.	Kontrolní otázky	105
2.2.	Střídavá vinutí	106
2.2.1.	Základní pojmy	106
2.2.2.	Vyšetřování průběhu magnetického pole	107
2.2.3.	Görgesův diagram	110
2.2.4.	Jednovrstvová vinutí	112
2.2.5.	Dvouvrstvová vinutí	114
2.2.5.1.	Základní pojmy	114
2.2.5.2.	Görgesův diagram dvouvrstvových vinutí	116
2.2.5.3.	Spojování dvouvrstvových vinutí	116
2.2.5.4.	Paralelní větve	118
2.2.5.5.	Tyčové vinutí	118
2.2.6.	Zlomková vinutí	118
2.2.6.1.	Základní pojmy	118
2.2.6.2.	Tingleyovo schéma	120
2.2.6.3.	Fázorový diagram drážkových napětí	123
2.2.6.4.	Dvouvrstvové zlomkové vinutí	124
2.2.7.	Činitel vinutí	127
2.2.7.1.	Význam	127
2.2.7.2.	Grafické určení činitele vinutí k_p	128
2.2.7.3.	Určení činitele vinutí k_p z Tingleyova schématu	128
2.2.7.4.	Matematické řešení	129
2.2.8.	Činitel tvaru	132
2.2.9.	Klec jako mnohofázové vinutí	133
2.2.10.	Harmonická analýza	134
2.2.11.	Vliv vyšších harmonických	136
2.2.12.	Diferenční rozptyl	138
2.2.13.	Kontrolní otázky	142
3.	Postupy při návrhu točivých elektrických strojů	143
3.1.	Návrh indukčního motoru	143
3.1.1.	Základní údaje	143
3.1.2.	Určení hlavních rozměrů motoru s kotvou nakrátko	143
3.1.3.	Kontrola návrhu	164

3.1.3.1.	Magnetizační proud	164
3.1.3.2.	Ztrátový proud	173
3.1.3.3.	Výpočet odporu	175
3.1.3.4.	Výpočet reaktance	176
3.1.3.5.	Impedance	183
3.1.3.6.	Proud nakrátko	183
3.1.3.7.	Kruhový diagram	184
3.1.3.8.	Ztráty	184
3.1.3.9.	Účinnost	185
3.1.4.	Návrh ventilátoru	185
3.1.5.	Výpočet oteplení	185
3.1.5.1.	Statorové vinutí	185
3.1.5.2.	Statorový svazek	186
3.1.5.3.	Rotorové kruhy	186
3.1.5.4.	Oteplení vlastního proudu vzduchu	187
3.1.5.5.	Výsledné oteplení vzhledem k okolí	188
3.1.6.	Mechanický návrh a jeho kontrola	189
3.2.	Návrh kroužkového motoru	189
3.2.1.	Rotorové napětí	189
3.2.2.	Počet drážek na pól a fázi	189
3.2.3.	Počet závitů v sérii	190
3.2.4.	Rotorový proud	190
3.2.5.	Průřez rotorového vinutí	190
3.2.6.	Rotorová drážka	191
3.2.7.	Kroužky	192
3.2.8.	Kartáče	193
3.2.9.	Držáky kartáčů	194
3.2.10.	Klín rotorové drážky	194
3.2.11.	Tvar rotorové cívky	194
3.2.12.	Bandáž čel rotorového vinutí	194
3.2.13.	Kontrola návrhu	194
3.2.14.	Ztráty kroužkového motoru	194
3.3.	Návrh stejnosměrného stroje	195
3.3.1.	Základní údaje	195
3.3.2.	Vnitřní výkon	196
3.3.3.	Jmenovitý proud	198
3.3.4.	Proud kotvy	199
3.3.5.	Průměr kotvy	200
3.3.6.	Počet pólů	200
3.3.7.	Počet závitů v sérii	201
3.3.8.	Počet drážek	201
3.3.9.	Počet lamel	201
3.3.10.	Volba vinutí kotvy	202
3.3.11.	Počet vodičů v drážce	202
3.3.12.	Napětí indukované v kotvě	203
3.3.13.	Magnetický tok pólu	203
3.3.14.	Efektivní délka železa (kotvy)	203
3.3.15.	Skutečná délka železa	204
3.3.16.	Průřez vinutí kotvy	204
3.3.17.	Návrh drážky	204
3.3.18.	Jho rotoru	207

3.3.19.	Vzduchová mezera	207
3.3.20.	Jho hlavního pólu	207
3.3.21.	Jho statoru	209
3.3.22.	Magnetomotorické napětí (buzení) pro jednu pólovou dvojici	209
3.3.23.	Charakteristika naprázdno	211
3.3.24.	Budicí vinutí	211
3.3.25.	Uspořádání budicího vinutí.	213
3.3.26.	Pomocný pól	214
3.3.27.	Komutátor	215
3.3.28.	Vyložení čel vinutí kotvy	219
3.3.29.	Ztráty	220
3.3.30.	Účinnost	222
3.3.31.	Oteplení	222
3.3.32.	Ventilátor	223
3.3.33.	Konstrukční části	223
3.3.34.	Sestava	223
3.4.	Návrh synchronního stroje	224
3.4.1.	Základní údaje	224
3.4.2.	Určení hlavních rozměrů	224
	Literatura	236